

Türkiye’de Otizmlili Bireylere Yönelik Eğitim Politikalarında Üniversiteler ve Yerel Yönetimler İşbirliği: Sobe Örneği*

Erdal BAYRAKCI*
Selçuk KAHRAMAN**
Selçuk DİNÇER***

ÖZ

Türkiye’de dezavantajlı toplumsal gruplara ya da bireylere yönelik eğitim politikalarının etkin ve etkili bir şekilde uygulanabilmesi için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalarda ilgili sorun alanlarında farklı aktörler arasında işbirliği çabaları geliştirilmektedir. Ancak otizmlili ve engelli çocukların eğitim süreçlerine yönelik kurumsal ve yönetsel politika tercihleri konusunda arzu edilen düzeylere ulaşamadığı görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye’de yaklaşık 550 bin otizmlili birey yaşadığı belirtilmektedir. 0-14 yaş arası otizmlili çocuk sayısı ise 140 bin olarak ifade edilmektedir. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Türkiye’de devlet okullarında yalnızca 2 bini aşkın otizmlili çocuk eğitim görmektedir. Bu açıdan özellikle yerel ve ulusal düzeyde otizmlili çocuklara yönelik kapsamlı kurumsal pratiklerin yaşama geçirilmesi oldukça önemlidir. Otizmin gün geçtikçe artan oranda görülmesi değerlendirildiğinde, otizmlili bireylere yönelik politikalar daha da önem kazanmaktadır.

Esasında otizm alanında ulusal düzeyde çeşitli politikalar benimsenmiş ve bu politikaların yerel düzeyde bazı yansımaları görülse de yerel alanda otizm konusunda istenilen düzeylere erişilememiştir. İşte bu noktada yönetim anlayışına da uygun bir şekilde bu alandaki kısmen politikasızlığın da etkisiyle otizmlili bireylere yönelik politikalar konusunda Konya’da Selçuklu Belediyesi bir yerel yönetim birimi olarak öncü bir rol oynamıştır. Buna mukabil süreç içerisinde farklı aktörlerin de dahil edildiği otizmlili bireylerin eğitimi ve rehabilite edilerek topluma kazandırılmasında bir model oluşturan Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE) bu hususta önemli bir katkı sunmuştur. Bu anlayış, esasında ulusal düzeyde ilgili bakanlıkların temel eksikliği ya da sorununu da ifade etmektedir. Türkiye, gönüllü çaba ve çalışmaların verdiği başarıları iyi değerlendirmek ve desteklemek konusunda bu alandaki politikalarını tekrar gözden geçirmelidir.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de otizmlili bireylere yönelik olarak üniversiteler ve belediyeler arasındaki işbirliği çabalarının kurumsal düzeyde ulaştığı boyutlara dikkat çekmektir. Bu bağlamda Konya’da Selçuklu Belediyesi öncülüğünde kurulan Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE) ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları, Araştırma ve Uygulama Merkezi önemli bir işbirliği modeli göstermektedir. Aynı zamanda bu kuruluşlar Türkiye açısından örneği az bulunan bir işbirliği modeli de sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Eğitim politikası, Üniversite, Yerel yönetim, Yönetişim, SOBE.

Coordination between Universities and Local Administrations for the Education Policies on Individuals with Autism in Turkey

ABSTRACT

Various studies are being carried out in order to ensure effective and effective implementation of educational policies for disadvantaged social groups or individuals in Turkey. In these studies, cooperation efforts are being developed between different actors in these levant problem areas. However, it is observed that the desired levels of institutional and administrative policy preferences for the education processes of children with autism and disabled cannot be reached. Despite that, it is stated that approximately 550 thousand individuals autism live in Turkey. The number of children with autism between 0-14 years is 140 thousand. Although, according to the Ministry of National Education data, only more than 2,000 children with autism are educated in state schools in Turkey. In this respect, it is very important to implement comprehensive institutional practices for children with autism at local and national levels. Considering the increasing rate of autism, Policies towards individuals with autism gain more importance.

In fact, various policies at the national level have been adopted in the field of autism, and some of the reflections of these policies at the local level have not been attained. At this point, in accordance with the understanding of governance, partly due to the non-policy effect in this area, the understanding of the policies directed towards individuals with autism as a local administration unit of the Seljuk Municipality in Konya. For his purpose Seljuk Autism Education Foundation (SOBE) which was

*Bu çalışma, 21-23 Şubat 2019 tarihlerinde düzenlenen ‘Kamu Yönetiminde Eğitim’ temalı KAYFOR-16’da ‘Eğitim Politikalarında Üniversiteler ve Yerel Yönetimler İşbirliği: SOBE Örneği’ başlığı ile sözlü sunumu yapılan tebliğin tam metnidir. Çalışma kapsamında bire bir görüşme yoluyla kendileriyle mülakat imkânı elde edilen Selçuklu Belediye Başkan Yardımcısı Ali Ziya Yalçınkaya’ya, Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE) Başkanı Mustafa Ak’a ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Yahya Çıkılı’ya ayrı ayrı teşekkür ederiz.

* Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, orcid no: 0000-0003-1939-5420, ebayrakci@erbakan.edu.tr,

** Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, orcid no: 0000-0003-1217-0472, skahraman@erbakan.edu.tr,

*** Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, orcid no: 0000-0002-9946-7721, sdincer@erbakan.edu.tr

Makalenin Gönderim Tarihi: 26.02.2019; Makalenin Kabul Tarihi: 08.03.2019

established with the aim of becoming a model for education and rehabilitation of individuals with autism, has made an important contribution at this point.; It also refers to the basic lack or problem. Turkey, volunteer efforts and accomplishments that give beter evaluate the work and should reconsider their policies in this area in support.

The aim of this study is to draw attention to the extent that cooperation efforts between universities and municipalities have reached at the institutional level for individuals with autism in Turkey. At the same time, these organizations also offer a model of cooperation that has little precedent for Turkey.

Keywords: Autism, Education policy, University, Local government, Governance, SOBE.

Giriş

Türkiye’de engelli bireylere yönelik çeşitli çalışmalar ve projeler yürütülmüş olsa da engelli bireylerin çeşitli özelliklere sahip olması onları kendi içerisinde de farklı değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu noktada otizmlı bireyler genellikle engelli bireyler içerisinde sıralansa da otizmin kendine özgü özellikleri nedeniyle ayrı bir çalışma alanını ihtiva ettiğini öncelikli olarak vurgulamak gerekir.

Türkiye’de otizmlı bireylere yönelik politikaların geliştirilmesine oldukça ihtiyaç bulunmaktadır. Otizmlı bireyler aynı zamanda aileleri ile bir bütündür. Bu anlayışla toplumsal olarak öncelikli hizmet hakkına sahip olması gereken bu dezavantajlı toplumsal kesime yönelik çeşitli eylem planları, tıbbi araştırmalar vb. çabalar geliştirilmeye çalışılmıştır. Ancak otizmlı bireylere yönelik proje ve planlamalar sonuçları itibariyle Türkiye genelinde güçlü bir uygulama alanı bulamamıştır. Otizm alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının ise uzun yıllar dağınık hareket etmiş olması yerel ve ulusal düzeyde ilgili politikaların yaşama geçirilmesinde etkisi zayıf kalmıştır. Ancak Selçuklu Belediyesi öncülüğünde Konya’da başlatılan süreç Türkiye genelindeki ilgili aktörlerin dikkatini çekecek yapılmaya ortam hazırlamıştır.

Devletler ya da hükümetler toplumsal alandaki çeşitli sorunlara yönelik politikalar benimsemek ve uygulamaya koymak üzere ilgili aktörleri sürece dahil eden bir yöntem izlemektedir. Bununla birlikte hükümetlerin ya da politika yapıcılarının ulusal düzeyde bir öncelikli politika hedefi olarak ele almadıkları pek çok konunun yerel düzeyde farklı aktörlerin aşağıdan yukarıya bir baskı grubu niteliği ile hareket ederek önemli sorun alanlarında etkili olabileceklerini kabul etmek gerekir. Bu noktada Türkiye özelinde otizmlı bireyler konusu sadece eğitim alanındaki boyutları dikkate alındığında ciddi önlemlere ve uygulamalara ihtiyaç duymaktadır.

Konya Selçuklu Belediyesi, Türkiye’de ortaya attığı model ve uygulamalarla başarılı bir politika benimseyerek Konya ilindeki otizmlı bireylere yönelik öncü bir rol üstlenmiştir. Nitekim Selçuklu Belediyesi desteği ile kurulan SOBE Vakfı’nın kuruluş aşaması aynı zamanda çok boyutlu bir yönetişimi ortaya koymaktadır. Bu birlikteliğin eğitim ayağını da Necmettin Erbakan Üniversitesi oluşturmaktadır. Bu noktada yerel düzeyde başlayan ve etkileri itibariyle geniş bir yankı uyandırmayı başaran bu işbirliği çabaları yerel yönetim-sivil toplum-üniversite birlikteliğinde kendini göstermiştir.

Çalışma kapsamında Konya’da otizmlı bireylere yönelik işbirliğinin en önemli üç aktörü ile yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede ilk olarak 28 Aralık 2018 tarihinde Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü ile görüşülmüştür. İkinci olarak 31 Aralık 2018 ve 4 Ocak 2019 tarihlerinde Selçuklu Belediye Başkan Yardımcısı ile mülakat yapılmıştır. Son olarak ise 8 Ocak 2019 tarihinde Selçuklu Otizmlı Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE) Başkanı ile görüşülerek mülakatlar süreci tamamlanmıştır.

1. Yerel Düzeyde Yönetişim

Ekonomik, teknolojik, toplumsal ve kültürel değişimlerin yoğun bir biçimde yaşandığı günümüz dünyasında vatandaşların yönetime bakış açısını değiştirmesi ve yönetim mekanizmasına dair ilişkilerini artırarak sorumluluk alması önemli birer olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetim bilimleri açısından post modern yönetim yaklaşımları içerisinde yerini alan yönetim kuramı bu çalışmanın da temel ilişkili alanlarından birini oluşturmaktadır. Bu noktada Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı’nın da temelini oluşturan yönetim kavramı, klasik yönetim kuramlarında karşılaşılan verimlilik açısından olumsuz sonuçlara yol açan yönetim yaklaşımlarına karşın yeni öncelikler önermektedir. Bu bağlamda yönetim olgusu, birlikte düzenleme, birlikte yönetim, birlikte üretim ve kamu-özel işbirliği vurgusu yaparak etkin, bağımsız, şeffaf ve sonuçlarıyla birlikte denetlenebilen bir kamu hizmeti alanı ortaya koymayı hedeflemektedir (Göymen, 2000; 6).

Birleşmiş Milletler açısından yönetim kavramının bir ülkenin her düzeyindeki işlerinin yönetiminde ekonomik, siyasal ve yönetsel otorite kullanımını ifade ettiği görülmektedir (Tortop vd., 2017; 341). Bununla birlikte yönetim kavramı katılım, çok aktörlü bir yapıya sahip olma, hesap verilebilir ve şeffaflık ilkelerine bağlı yönetim katmanları arasında uyum sağlayabilen ve yönetenlerin birer paydaş olarak karar sürecine katıldıkları, yönetimlerin tüm paydaş kurumlar ile bütünlük oluşturdukları bir yönetsel yapıdır (Sobacı, 2007; 24; Ateş ve Buyruk, 2018; 81). Bu bağlamda yönetim kavramının Stoker'e göre beş temel özelliği bulunmaktadır (Stoker, 1998; 18):

- Yönetim kavramı klasik yönetim sisteminin ötesine geçen bir dizi kurum ve aktörlerin varlıklarına işaret eder.
- Yönetim, sosyal ve ekonomik sorunların çözümü noktasında sınır ve sorumlulukların belirsizliğine dikkat çeker.
- Yönetim, birlikte faaliyette bulunan kurumlar arasındaki ilişkilerde güç bağımlılığını ifade eder.
- Yönetim, özerk ve otonom kurumlar arasında yer alan bağ ile ilgilidir.
- Yönetim, hükümetin yetki verme yetkisine uymayan veya otoriteyi kullanma gücüne dayanmayan işleri yapma kapasitesini barındırır. Hükümeti yönlendirmek için yeni araçlar ve teknikleri öngörmektedir.

Yönetim yaklaşımı esasında klasik yönetim anlayışının aksine yönetim mekanizmalarının kendilerinde bulduklarını düşündükleri kesin ve sarsılmaz hakimiyetlerini yönetimin her alanında yer alması gereken diğer aktörler ile paylaşımları ve birlikte faaliyetlerini yürütmeleri tavsiyesidir. Bu hususta sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri, üniversiteler, yerel yönetim birimleri gibi yönetimin ilgili her aktörünü yönetim sürecine dahil etmek yönetim anlayışının bir gereksinimidir (Jessop, 2005; 321; Göküş, 2010; 209).

Küreselleşme ile birlikte merkezileşmiş, katı ve hiyerarşik yönetimler başarısızlığa neden olmaktadır. Bu bağlamda temel olarak, nüfusta yaşanan değişimler, ekonomik ve toplumsal değişimler özellikle yerel yönetimlere yeni görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Bu açıdan yerel yönetim kavramı, toplum merkezli bir yönetim anlayışı ekseninde kamu-özel-sivil toplum işbirliğinde yönetime katılarak vatandaşların faydasına olacak kamu hizmetlerinin sunulmasını ifade etmektedir (Toprak, 2000; 37-40). Bu yaklaşım ile yönetim mekanizması içerisinde bulunan yönetim aktörlerinin, etkin bir biçimde yönetimi sağlamak adına ve kamusal faydayı artırabilmek amacıyla bir araya gelmesi ve sonuçları açısından önemli faaliyetler gerçekleştirilmesi yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarının dağılımının yeniden ele alınmasını ve yerel yönetim kavramının önemini ortaya koymaktadır.

Yerel yönetimlerden genel olarak, yerel düzeyde kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, özel sektör kurumları ile koordineli çok aktörlü bir yapı işbirliği içerisinde çalışması beklenmektedir. Ancak klasik yönetim yapısının etkisinde kalan yerel yönetim birimleri bu yapıyı tesis etmekte zorlandıkları için yerel yönetim kavramı sürece dahil edilmiştir. Yerel yönetim yaklaşımı çerçevesinde yerel yönetimin, yöneten ve yönetilenler arasında karşılıklı bir anlayış ekseninde yaşanan kent sorunlarına çözüm bulabilmek adına ekonomik ve politik yönetimlerin toplum içerisinde yer alan grupları ortak karar alma mekanizmalarına dahil etmesi ve herkesin sorumluluklarının belirlenip faaliyet alanlarının çizilmesi oldukça önemlidir. Bu bağlamda yerel çıkarların gözetilerek vatandaşların faydasına katılımcı mekanizmaların oluşturularak yönetim sürecinin çeşitli aktörlere açılması öncelenmektedir (Toksöz, 2011; 15-19; Özer ve Akçakaya, 2014; 303-305; Örselli, Bayrakçı ve Kahraman, 2017; 74). Benimsenen yerel yönetim anlayışı sayesinde kent alanı içinde yaşanan veya yaşanması muhtemel sorunların çözümünde ya da kent yaşamını daha müreffeh kılmak adına yapılacak kalkınma adımlarında kent paydaşlarının tamamının katılımı sağlanarak daha sürdürülebilir ve meşruiyeti sağlam kararlar alınması sağlanmaktadır. Bu açıdan etkin ve demokratik bir yerel yönetimin sağlanması adına yerel yönetim kavramı olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Kentte yaşayan her grubun yönetim sürecine dahil edilmesi ile birlikte kişilerin aidiyet duyguları pekişerek toplumsal sınıflar arasında ilişkilerin daha sağlam bağlar ile kurulması hedeflenmektedir. Böylece ortaya konulan ortak hedefler doğrultusunda kamu hizmetlerinin yürütülmesi ile birlikte hizmetlerde yerindelik, etkinlik ve verimlilik sağlanmaktadır.

Yerel yönetim olgusu çerçevesinde katılım, şeffaflık, duyarlılık, odaya, etkinlik, verimlilik, hesap verilebilirlik, stratejik planlama vb. özellikler ön plana çıkmakla birlikte (Eren ve Güçlü, 2013; 136), alternatif hizmet sunma yöntemlerinin tespit edilerek uygulanması da sağlanmalıdır (Bayrakçı ve

Kahraman, 2017; 304-305). Bu durumun uygulamaya geçmesi sadece özelleştirme örneği ile kısıtlı kalmayarak toplumsal iş bölümünün paylaşarak, toplumsal aktörlerin özellikle sivil toplum kuruluşlarının yönetsel süreçlere dahil edildiği ve yönetim kavramına uygun çok boyutlu çalışma alanı ile katılımcı bir yapının oluşturulması ile birlikte değerlendirilmelidir (Göymen, 2000; 10; Kocaoğlu, 2016; 318-319). Oluşturulacak yerel yönetim birimi ile devletin konumu biraz daha uzaktan yönlendirici bir işleve bürünecek ve faaliyetlerin planlanması ve denetlenmesi daha çok halka yakın birimlerce yapılması sağlanacaktır. Bu aşamada kent yönetimleri karar alma ve uygulama noktasında daha etkin sonuçlar ortaya koyabilmek adına çok aktörlü bir yönetim anlayışına gereksinim duymaktadır (Batal, 2010; 8). Yerel yönetim anlayışı çerçevesinde klasik yönetimin bir yansıması olan yerel yönetim fikrinden uzaklaşarak çok aktörlü, çeşitli hizmet sağlayıcılarını barındıran, örgütsel yapı olarak bürokratik bir yapının aksine yalın ve esnek yapıda, yenilikçi politikalar ortaya koyan girişimci bakış açısı ortaya koyan bir yönetim modeli (Bıçkı ve Sobacı, 2011; 229) karşımıza çıkmaktadır. Yönetim anlayışı bağlamında merkezîyetçi ve bürokratik bir yapı ortaya koyan yönetim mekanizmalarında, yönetimin hizmete en yakın birimlerce yerine getirilmesi ve bu hizmetlerin yerine getirilmesinde de kamu, sivil toplum ve özel sektörün grup yönetimi önemli bir noktayı bünyesinde barındırmaktadır.

2. Türkiye'de Yerel Yönetişim

Günümüzde vatandaşların talep ve beklentileri yerel yönetim kavramının daha fazla tartışılmasını sağlamıştır (Kutlu ve Kahraman, 2018; 140-141). Bu bağlamda Türkiye, tarihsel süreç içerisinde yaşanan gelişmeler ışığında merkezîyetçilik yaklaşımının kamusal fayda sağlamada eksik kaldığını görmüş, reformlar ile birlikte aşağıdan yukarıya bir yönetim yaklaşımı benimseyerek yönetim perspektifine uygun bir yönetsel politikalar ortaya koymaya çalışmıştır (Uysal ve Atmaca, 2018; 417). Böylece yerel yönetim yaklaşımı ekseninde yerel düzeyde çok aktörlü bir yapı oluşturularak, kamu hizmetlerinin daha verimli sunulması sağlanmakta ve yerel yönetimlerin hesap verebilir bir yapıya bürünmesine de yardımcı olunmaktadır. Bu düşünce doğrultusunda yerel yönetim uygulamaları Türkiye'de Yerel Gündem 21 ile hız kazanmaya başladığı bilinmekle birlikte bu tarz uygulamaların kabul görebilmesi için belli bir süreci gerektirmiştir (Yüceler, 2002; 231-234; Örselli, Bayrakçı ve Kahraman, 2016; 991). Türkiye'de yerel yönetim yaklaşımının geliştirilmesinde Avrupa Birliği ile yürütülen müzakere sürecinin etkisi olduğunu da kabul etmek gerekir. Bu kapsamda bazı çekinceler konularak kabul edilen Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı yerel yönetimleri ilgilendiren politikaların oluşturulmasında, uygulanmasında ve karar verme süreçlerinde etkili olmuştur.

Yöneten ve yönetilen arasında klasik yönetim yapısının oluşturduğu mesafeleri aşarak çok boyutlu bir katılım mekanizması ortaya koyan ve çeşitli aktörlerin yönetim süreçlerine dahil olmasını sağlayan yönetim yaklaşımı yönetim sürecine yeni bir bakış getirmektedir. Bu açıdan kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör aktörleri, üniversiteler ve diğer tüm kurumların işbirliğinde bir yönetim mekanizmasını oluşturmayı planlayan yönetim yaklaşımı Türk yerel yönetimlerinde daha demokratik, katılımcı ve paydaşlarına daha fazla yer veren bir model olarak düşünülmektedir (Özgökçeler, 2014; 72).

Türkiye'de yerel yönetimin gerçekleşmesi adına bazı yönetim araçları uygulamaya konulmuştur. Bu araçlar içerisinde halk günleri, muhtar toplantıları, dilekçe hakkı, kamuoyu araştırmaları, referandum, e-belediyeçilik uygulamaları, m-belediyeçilik, kent konseyleri, beyaz masa, sosyal medya vb. katılımı etkin kılan araçlar karşımıza çıkmaktadır (Güven ve Alan, 2019; 52-58). Kuşkusuz yönetim yaklaşımı çok boyutlu bir kavramı ortaya koymaktadır. Bu araçların etkin olabilmesi ve vatandaşların yönetim sürecine dahil olabilmesi kamu yararına yönelik yönetim birliklerinin kurularak ortak paydaşların sorunları çözme odaklı bir yaklaşımın benimsenmesi ile gerçekleşecektir. Bu amaçla yerel yönetim çerçevesinde yerel kesimlerde yaşanan veya yaşanması muhtemel sorun alanlarının çözüme kavuşturularak toplumsal refahın sağlanabilmesi için ortak çalışma alanları oluşturmak gereklidir. Yasal sınırların izin verdiği ölçüde yerel yönetim birimleri sürecin içerisinde kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirirken diğer sorumluluk alanlarında sivil toplum kuruluşlarının, özel sektör aktörlerinin ve üniversitelerin sürece dahil olması beklenmektedir.

Genel olarak bazı yönetim araçları uygulamasına karşın, yönetim modeli Türkiye'de sınırlı bir uygulama alanına sahiptir. Bu durumun nedenleri arasında yönetim modelinin merkezinde yer alan

katılım mekanizmasının gelişmemiş olması ve sivil toplum anlayışının yetersiz kalması ifade edilebilir. Bu durumun temelinde ise politik ve yönetsel kültürün tam olarak gelişemediği gerçeği yatmaktadır (Sobacı, 2007; 235; Bayrakçı, Kahraman ve Dinçer, 2018; 2236). Yönetişim süreci için olumlu katkı sunacak sivil toplum kuruluşlarına yönelik devletin kendi kuruluşlarının tam olarak güven duymama sorunu ise bu durumu daha da zorlaştırmaktadır (Göymen, 2004).

3. Yerel Düzeyde Yönetişim Aktörü Olarak Üniversiteler ve Belediyeler

Yerel düzeyde siyasal, yönetsel ve toplumsal boyuttaki çeşitli gereksinimleri karşılamak üzere toplumların tarihsel gelişim süreçlerine paralel olarak ortaya çıkan yerel yönetim birimlerinin Türkiye'deki üç unsurunu belediyeler, il özel idareleri ve köy yönetimleri oluşturmaktadır (Keleş, 2016; 28-29). Bununla birlikte, özellikle 1960'lı yıllardan itibaren kentleşme süreciyle yerel yönetimler içerisinde belediyelerin öneminin giderek arttığı görülmektedir (Yaylı, 2015; 53). Kuşkusuz etkin bir yerel yönetimin sağlanabilmesi için karar verme süreçlerine halkın katılımı sağlanmalıdır. Belediyelerin görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmesi ve kamu yararına olacak faaliyetler yürütebilmesi, çevresi, dolayısıyla paydaşları ile olan denge ve uyumuna bağlıdır. Oluşturulacak bu denge, üretilen hizmetler ile halkın talepleri arasında uyumu sağlayarak etkin ve verimli sonuçlar çıkmasını sağlayacaktır. Yerel yönetimlerin çevresel unsurları dikkate alındığında sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları, sanayi kuruluşları, özel şirketler, çıkar ve baskı grupları, üniversiteler gibi birçok kurum karşımıza çıkmaktadır (Kahraman ve Öktem, 2002; 84).

Üniversite-belediye işbirliği konusunda ilk akla gelen konular arasında teknik, mühendislik, mimarlık ve danışmanlık (Kahraman ve Öktem, 2002; 74) gelse de değişen yönetim anlayışındaki gelişim ile birlikte artan yönetişim yaklaşımı ve yeni kamu yönetimi anlayışı neticesinde üniversite-yerel yönetim işbirliği daha da önem kazanan bir duruma gelmiştir. Üniversiteler mikro ölçekte kuruldukları bölge üzerinde, makro ölçekte ise ülke üzerinde bölgesel rekabeti sağlayan, sosyal sermayenin yapıtaşlarını oluşturan, iş alanları oluşturan, girişim fikirlerini topluma yansıtan ve kültürel değişimin yapıtaşlarını barındıran önemli unsurlardır (Howitt, 2013; 1-2).

Yerel yönetim birimlerinin üniversiteler ile kuracağı verimli yönetişim mekanizmaları, araştırma geliştirme modellerinin ortaya konulmasında, bilim ve teknoloji uygulamalarının geliştirilerek geleceğe yönelik büyük yatırımların sağlanmasında, yerel yönetim birimi sınırları içerisinde bulunan vatandaşların daha müreffeh bir yaşam sürebilmeleri için sosyal faydayı artırıcı toplum hizmeti sunulmasında, yönetsel olarak malzeme ve personel yetiştirilmesinde önemli görevlere sahiptir (Arifin, 2016; 11). Ancak pek çok üniversite-yerel yönetim işbirliği süreci çoğunlukla resmi prosedürlerin ötesine geçemediği için profesyonel hizmet ve kamu faydasını sağlama çabası başarılı olamamaktadır. Bunun nedeni ise kurulan veya gelecekte planlanan işbirliklerinin teknoloji temelli bir hedefi bulunmamasıdır. Ancak unutmamak gerekir ki gerek bütçesi gerekse de halka ulaşma noktasında birçok güce sahip yerel yönetimlerin gerekli adımları atarak olumlu sonuçlar alınmasını sağlamak için sosyal faydayı artırıcı ve toplumda dezavantajlı bireylere yönelik uygulamaya konulacak yatırımlar ise kentin yaşam kalitesini yükselten bir durum sağlamaktadır.

Küreselleşme ile birlikte üniversiteler bilginin elde edilmesinde, kullanılmasında ve dağıtılarak somut verilerin ortaya çıkmasında kilit öneme sahip hale gelmiştir. Toplumların bilgiye dayalı bir yapıya bürünmesi neticesinde genelde devletin özel olarak ise yerel yönetim birimlerinin yönetişim süreçlerine üniversiteleri dahil etmesi önemli ve pozitif katkılar sunacaktır (Howitt, 2013; 3). Üniversitelerin yönetim süreçlerine ve karar verme mekanizmalarına dahil olması toplumsal reformların gerçekleştirilerek kamusal fayda sağlayan bilginin üretilmesine yardımcı olacaktır.

Küreselleşme sürecinde toplumsal bilincin artması ile toplum, tüm kurum ve kuruluşlardan sosyal sorumluluk kavramına önem veren hizmetleri uygulamaya koymasını beklemektedir. Sosyal sorumluluk yaklaşımı ile kurumlar daha iyi bir toplum inşa etmek amacıyla gönüllü bir yaklaşımı benimsemektedirler. 1960'lı yıllar ile birlikte sivil toplum kuruluşlarının artması ve sosyal hareketlerin birer baskı grubu haline alması ile kamu kurumları, üniversiteler ve diğer tüm kuruluşlar toplumsal değer inşa eden çalışmalara önem vermeye başlamıştır (Jenkins, 2005; 530). Ekonomik ve sosyal olarak toplumsal faydanın artırılması amacıyla, herhangi bir karşılık beklemeden yapılan sosyal hizmetler ile toplumsal olarak ilerleme ve bütünleşme sağlanması hedeflenmektedir. Bu noktada üniversiteler sosyal sorumlulukların gerçekleştirilmesinde kilit noktada bulunmaktadır. Eğitim kurumu olarak sosyal sorumlulukları yerine

getirme ve eğittiği bireylere sosyal sorumlulukları kazandırma noktasında üniversitelerin önemli bir misyonu bulunmaktadır. Üniversitelerin temel görevlerine bakıldığında ise eğitim-öğretim, araştırma-yayın, bilgi kullanımı ve toplumsal sorun çözme karşımıza çıkmaktadır (Wissema, 2009; 40-41). Özellikle geniş kitleleri ilgilendiren toplumsal sorunların çözümü için ürettiği bilgiyi sosyal faydaya dönüştürerek sosyal sorumluluk projelerinde yer alan üniversiteler mikro ölçekte yerel düzeyde, makro ölçekte de ülke düzeyinde önemli misyonlar yüklenmektedir.

Üniversiteler, sorunları çözebilecek bilgiyi üreten, üretmiş olduğu bu bilgiyi topluma sunarak toplumsal faydanın artırılmasını sağlamakta ve teorinin ötesinde uygulamada sosyal sorumluluk bilinci ile faaliyetlerini yürütmektedirler (Nejati vd., 2011; 444-445). Üniversiteler sosyal bir kuruluş olmaları nedeniyle sadece bir bilgiyi üretmenin ötesinde bulunduğu yörede sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlayarak toplumsal sorumluluğunu da yerine getirmelidir. Eğitim kurumu olan üniversiteler sosyal sorumluluk bilincine sahip bireyleri yetiştirmenin ötesinde ilk adımda kuruldukları bölgede sosyal sorumlulukların içerisinde yer alarak, kendi faaliyet alanları kapsamında sosyal faydayı artırıcı hizmetlerde bulunmaları beklenir. Ortaya koyacağı sosyal yaklaşımla üniversiteler ülkenin geleceğe yönelik sosyal kalkınmasına da fayda sağlayacaktır.

Yerel yönetimlerin faaliyetleri ise her ne kadar kalkınma amaçlı yatırımlar ile ön plana çıksa da yerel yönetimlerin sosyal alanlarda yatırımlar yapması sosyal faydanın artırılmasında ve geleceğe yönelik kaynakların daha etkin kullanılmasında önemli bir boyutu oluşturmaktadır. Türkiye’de ilgili yerel yönetim yasaları incelendiğinde sosyal politika alanında, sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin yanında toplumda dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerin yerine getirilmesi vurgusu da bulunmaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun, büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlendiği 7. maddesinin v) fıkrasında, belediyenin görevleri arasında, “sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak” hükmü yer almaktadır. 5216 sayılı Kanun’un 18. maddesinin m) fıkrasında ise “bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak” yer almaktadır. Aynı sorumluluk alanı 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda vurgulanmakta ve belediyelere sosyal belediyeçilik kapsamında 14. maddede önemli görev ve sorumluluklar verilmektedir.

Bu kapsamda toplumsal olarak dezavantajlı bir grup olan otizmlı bireylere yönelik Konya’da Selçuklu Belediyesi tarafından kurulan Selçuklu Otizmlı Bireyler Eğitim Merkezi bu tür sosyal belediyeçilik yaklaşımının ayırt edici örnekleri arasında yerini almıştır. Kurulan bu Merkezi özel yapan ve Türkiye’ye bir model olma çabasında ön plana çıkaran ise belediyenin yönetim yaklaşımı içerisinde bu alandaki faaliyetine üniversite ve sivil toplum birlikteliğini dahil etmesidir. Esasında 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda hemşehri hukukuna vurgu yapılan 13. madde incelendiğinde “belediyelerin, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapması gerektiği, bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alması” gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Bu madde bağlamında 5393 sayılı Kanun, özellikle sosyal belediyeçiliğin yaşama geçirilmesi noktasında kentin paydaşlarını yerel yönetim yaklaşımı ekseninde yönetim sürecine dahil etmesi gerekliliği üzerinde durmuştur.

3.1. Selçuklu Belediyesi

Günümüzde yeni yönetim arayışları ile birlikte sosyal politika odaklı belediyeçilik anlayışı yaygınlaşmaya başlamış; çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar, göçmenler, yoksullar, engelliler gibi dezavantajlı kesimlere yönelik ilgi artmıştır (Aktel, 2007; 226; Kutlu, Örselli ve Kahraman, 2017; 413). Türkiye özelinde de çok sayıda il ve ilçe belediyeleri çeşitli toplumsal alanlarda sosyal belediyeçilik uygulamaları ile öne çıkmıştır. Ancak bu çalışmanın odak noktasını oluşturan otizmlı bireylere yönelik doğrudan bir sosyal politika hedefi ve uygulaması konusunda Türkiye’de Selçuklu Belediyesi ayırt edici bir özellik taşımaktadır. Konya ili

içerisinde yer alan Selçuklu ilçesi, 2018 sonu itibarıyla 648.850 nüfusu ile Konya'nın en büyük ilçesidir (<http://tuik.gov.tr/>, 2019).

Selçuklu Belediyesi tarafından inşa edilerek hizmete açılan Selçuklu Otizmlı Bireyler Eğitim Merkezi (SOBE) kurulduğu alan itibarıyla Türkiye'de en büyük ikinci tesisidir. Türkiye'de bu tür bireylere yönelik en büyük tesis ise Antalya Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'dir. SOBE Merkezi'ni farklı kılan Antalya'daki merkezin engelli bireylerin tamamını kapsayacak bir amaçla yapılmış olmasıdır. Bu açıdan SOBE, sadece otizmlı bireyleri kapsadığı için bu özelliği ile ayrılmakta ve otizmlı bireylerin eğitimine yönelik Türkiye'deki en büyük tesis olma özelliği taşımaktadır. Otizmlı bireylere yönelik faaliyetlerde bulunmak esasında sosyal belediyeçilik düşüncesinin bir yansımasıdır. Selçuklu Belediyesi açısından ilk aşamada otizmin zorluğunun farkına varılmasının sonucunda bir tesis yapma fikri doğmuştur. Tesisin yapım sürecinde özellikle yurtdışındaki uygulama örnekleri emsal alınmıştır. Bunun nedeni ise yurtiçinde otizmlı bireylere ilişkin çok boyutlu bir eğitimin verildiği kurumun olmamasıdır. Bu kapsamda eğitim, bakım ve terapinin olacağı çok fonksiyonlu bir yapının inşa edilmesine başlanmıştır. Bünyesinde eğitim sınıfları, sosyal yaşam alanları, beceri sınıfları, sinema salonu, yüzme havuzları, spor alanları, müzik alanları gibi çok amaçlı bölümler bulunan tesis esas olarak üç kısımdan oluşmaktadır. Merkezin birinci kısmında eğitim ve rehabilitasyon birimleri, ikinci kısmında sosyal hayata yönelik birimler ve son kısmında ise spor ve binicilik tesisleri bulunmaktadır. Genel olarak tesis iç ekipmanları da dahil olmak üzere 20 milyon TL'ye mal olmuş ve otizmlı bireylerin ve ailelerinin kullanımına sunulmuştur.

Selçuklu Belediyesi'nin otizmlı bireylerin topluma kazandırılmasına yönelik faaliyetlerinin kapsamlı oluşu dikkate alındığında ilk ve öncü belediyeler arasında olduğu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra Selçuklu Belediyesi otizmlı bireylere yönelik faaliyetlerini tüm Türkiye'de bu sorunla karşılaşan ailelere yönelik bir hedefle de yürütmektedir. Bu noktada özellikle otizm konusunda kurulan vakıflar ile fikir alışverişi yapılarak otizme yönelik işbirliği yapmaktadırlar. Nitekim otizm konusunda önemli bir eğitimci olan Prof. Dr. Binyamin Birkan öncülüğünde SOBE Merkezi'nde halihazırda haftalık iki gün olmak üzere otizmlı bireylerin eğitim programlarının belirlendiği ve otizmlı bireylerin seçiminde ve diğer eğitim alanlarında kuruma ciddi katkıları olduğu belirtilmektedir. Bu yönüyle Selçuklu Belediyesi ve ilgili sivil toplum kuruluşları aracılığıyla da desteklenen Selçuklu Otizmlı Bireyler Eğitim Merkezi, otizmlı bireylere yönelik yerel düzeyde iyi bir yönetim örneği göstermektedir.

3.2. Selçuklu Otizmlı Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE)

Kamu yönetiminde yönetim modelinin yaşama geçirilmesinde önemli kriterlerin başında örgütlü toplum yapısının varlığı yer almaktadır. Örgütlü bir toplumun varlığı yahut yokluğu, sivil toplum kuruluşlarının niteliksel özellikleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Sivil toplum kuruluşlarının karar alma ve alınan kararların denetlenmesinde rol alabilmesi katılımcı, demokratik, hesap verebilir, şeffaf bir yönetişimin uygulanabilirliğine de etkisi yadsınamaz (Parlak ve Sobacı, 2005; 220-221). Bu noktada bireylerin ve toplumların kamusal konulara yönelik bilinç düzeyleri ya da farkındalıkları arttıkça toplumsal sorunların çözümüne yönelik daha kalıcı ve etkili politikalar yaşama geçirilebilir.

Selçuklu Otizmlı Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE), kamu yararı amaçlı ve tüzel kişiliğe sahip bir vakıf olarak 2016 yılında kurulmuştur. SOBE Vakfı'nın kuruluşu ile ilk aşamada otizmlı bireylerin günlük faaliyetlerinde temel eksikliklerinin giderilebilmesi ve temel davranış modellerinin kazandırılması benimsenmiştir. Ancak sonrasında ihtiyaçlar ve otizmin dikkat çekilmesi gereken büyük bir alan olması sebebi ile otizmlı hayatlar serüveninin başından sonuna tüm noktalarında müdahil olunması düşüncesi, Selçuklu Belediyesi'nin önceliği haline gelmiştir. Bu bağlamda Selçuklu Belediyesi tarafından her aşamada desteklenen Merkez'in hedefleri arasında otizmin doğumdan önce tespit edilmesi, tedavisine başlanması, doğum sonrasında bireylerin eğitim için geç kalınmasını önlemek amacıyla otizm tanı ve tedavi merkezinin üniversite yardımı ile kurularak faaliyetlerine başlaması gelmektedir. Ardından ise bireylerin belli davranışsal modelleri kazanmasından sonra hayatlarına daha verimli devam edebilmeleri adına çalışma ve eğitim süreçlerine tam katılımlarının sağlanması ve bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel çevreye erişilebilirliklerinin artırılması hedeflenmektedir (Sözen ve Göküş, 2017; 142).

8 Ocak 2019 tarihinde yarı-yapılandırılmış mülakat yöntemi ile kendisi ile görüşme imkânı elde edilen Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı Başkanı Mustafa Ak, Vakfın misyonu hakkında şunları ifade etmiştir:

Otizmlili bireylerin topluma kazandırılması ve ailelerinin bu durumdan en az şekilde etkilenerek kendi sosyal hayatlarına yönelmelerini sağlamak temel önceliklerimizi oluşturmaktadır. Temelde otizmlili bireyler toplum içerisinde farkında olmadığımız ancak gün geçtikçe her ailenin karşılaşılabileceği bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Vakfımız genç bir vakıf, henüz kuruluşundan çok fazla bir süre geçmedi ancak sağladığımız işbirlikleri ve özveriyle çalışma ile eğitim noktasında belirli bir kalite ortaya koyduk. Ancak hedeflerimiz ve planlarımız her zaman vakfı ve toplum tarafından göz ardı edilen otizmlili bireylere yönelik farkındalığı bir adım ileriye götürmektir. Vakfımız, mevcut durumda otizmlili bireylerin toplum içerisinde olduğunu ve bu durumun her ailenin karşılaşılabileceği bir durum olabileceğini topluma duyurabilmek adına faaliyetler ortaya koymaktadır. Toplumsal farkındalığın sağlanarak otizmlili bireylere ve ailelerine yönelik anlayışın geliştirilmesi belki birçok açıdan ilk aşama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kuşkusuz farkındalık konusunda önemli çabalar içerisinde girilmiştir. Örneğin 16 Eylül 2018 tarihinde yapılan Konyaspor-Fenerbahçe maçının gelirlerinin Konyaspor Kulübü tarafından Vakfa bağışlanması farkındalık noktasında önemli bir adımı ortaya koymuştur. Ayrıca maç programı kapsamında Vakıf tarafından davet edilen Fenerbahçe Spor Kulübü Başkanı Ali Koç'un Vakfı ziyaret etmesi ve 2018 yılı bitinceye kadar Arçelik ve Beko bayilerinin başlattıkları kampanyayla Vakfa destek olması toplumun otizmi tanıması açısından önemli bir adımı ortaya koymuştur. Bu açıdan toplumdaki bu farkındalığın sağlanması otizmlili bireylere yönelik politikaların daha başarılı bir biçimde uygulanmasının da temelini oluşturacaktır.

SOBE Vakfı'nın kuruluşu ve faaliyet alanı hakkında ise şu bilgiler verilmiştir:

Otizmlili bireylerin eğitiminin etkin olabilmesi adına bir vakfın kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında yerel yönetimlerin sosyal konularda ve özellikle otizmlili bireylerin eğitimlerinin hedeflere uygun şekilde yürütülmesinde hareket alanlarının yasal çerçevede kısıtlı olması neticesinde vakfın kuruluş fikri ortaya çıkmıştır. Ayrıca vakfın bir sosyal sorumluluk projesi altında herhangi bir belediye veya siyasal organa tabi olmadan herkesi kapsayıcı bir yapı ile ortaya konulması fikri de vakfın kuruluşunda etkili olmuştur. Şunu da belirtmekte fayda olacaktır ki otizmlili bireyler hakkında kurulan vakıf veya dernekleri incelediğimizde, bu kuruluşların yönetim organlarında veya kuruluş aşamalarında otizmi hayatlarında yaşayan ve yaşamış olan kişilerin yer aldığını görmekteyiz. Ancak biz SOBE Vakfı olarak yaşanan duruma dışarıdan bakarak bir çözüm bulabilme ve o durumdaki ailelileri anlayarak dertlerine çare olabilmek adına böyle bir kurumun kuruluşuna adım attık. Bu fikir çerçevesinde kurulan vakfımız otizmlili bireylerin belirli aşama ve testlerden geçirilmesi ile seçilmesinin ardından birebir eğitimlere tabi tutulmasını sağlamaktadır.

Otizmlili bireye sahip ailelerin kısmen de olsa sosyal bir hayat ortaya koyabilmeleri ve kendilerine vakit ayırabilmeleri adına bir sosyal yapı ortaya konulma fikri vakfımızın temel yaklaşımlarından bir değeridir. Vakıf bünyesinde çocuklar için eğitim sınıfları, sosyal yaşam alanları, beceri sınıfları, yüzme havuzları, spor alanları, at çiftliği, müzik alanları gibi çok amaçlı bölümler bulunmaktadır. Eğitimcilerimiz, vakfımız bünyesinde bulunan otizmlili bireylerin eğitimi, rehabilitasyon edilmesi ve sosyal alanlarda kendilerini geliştirebilmeleri adına çeşitli eğitimler sunmaktadır. Vakfımızı diğer otizmlili bireylere yönelik özel eğitim kurumlarından ayıran ise eğitim süresinin devletimizin karşıladığı haftalık 2 ders saatinin dışında eğitimlerin ailelerin isteği ve maddi desteği kapsamında sağlanmasıdır. Unutmamak gerekir ki eğitim hakkı anayasal olarak herkese tanınmış bir haktır. Oysaki bakıldığında doğumlarından itibaren toplumdaki diğer bireylere nazaran dezavantajlı durumda bulunan otizmlili bireylerin diğer bireylere sağlanan haftalık 30 saat ders hakkından az olarak sadece 2 saat devlet tarafından karşılanan eğitim ile topluma entegre olmaları ve sorunlarına çözüm bulabilmeleri maalesef imkan dahilinde değildir. Bu nedenler ile bizim hedefimiz otizmlili bireylerin toplum ile bütünleşmesi, eğitimlerinde katkıda bulunma çabası ve bu durumun bilinirliğini arttırmaktır.

Bu noktada vakfımızın misyonu dünyadaki son gelişmeleri merkezde uygulayarak, otistik bireylere dünya standartlarında eğitim, rehabilitasyon, terapi ve aktivite alanları sağlamak, bir sosyal sorumluluk projesi kapsamında otistik bireylere haftada en az 5 gün hizmet sunmak, ebeveynlerin/velilerin yükünü azaltmak ve normal bir gündelik yaşam sürmelerine katkıda bulunmak, ailelere desteğe ihtiyaç duydukları konuda rehberlik ve psikolojik danışmanlar ve psikologlarımız aracılığı ile hizmet sunmak, aile ve kurum işbirliği ile çalışmak, toplumsal farkındalığı arttırmak ve otizm konusunda bilinç düzeyini yükseltmek amacı ile seminer, konferans ve çalıştaylar düzenlemek ve otizm konusunda hizmet veren kurumlarla bilgi paylaşımı sağlama amaçlı toplantılar düzenleyerek, diğer kurumlara ve bu sayede de daha fazla otistik birey ve aileye hizmet sunmaktır. Bu ilke ve hedefler kapsamında paydaşlarımız Necmettin Erbakan Üniversitesi ve

Selçuklu Belediyesi ile oluşturduğumuz modelin etkin bir biçimde çalışmasını sağlamak vakfın temel yaklaşımını ortaya koymaktadır.

31 Aralık 2018 ve 4 Ocak 2019 tarihlerinde yarı-yapılandırılmış mülakat yöntemi ile görüşme gerçekleştirilen Selçuklu Belediye Başkan Yardımcısı Ali Ziya Yalçınkaya, Selçuklu Belediyesi'nin SOBE Vakfı'nın kuruluşundan itibaren nasıl bir rol üstlendiğini ise şu şekilde ifade etmiştir:

Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim Vakfı'nın (SOBE) kuruluşunda, yaşanan zorlukları aşma gayreti etkili olmuştur. Selçuklu Belediyesi sosyal sorumluluk kapsamında, otizm tanısı alan çocukların eğitim, rehabilitasyon ve terapi konusundaki gereksinimlerini dünya standartlarında karşılanması amacıyla, modern bir bina inşa etmeye çalışmıştır. Sonrasında ilgili mevzuatlarda, tesisin işletilmesine ilişkin gerekli ve yeterli yetkinin olmaması nedeniyle de SOBE Vakfı'nın kurulma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu vakfın kurulması ile de belediye yapmış olduğu binayı herhangi bir maddi beklenti olmaksızın vakfın bünyesinde otizmli bireylerin ve ailelerinin kullanımına sunmuştur. Sonrasında, tesisin temizlik, elektrik, su, çevre temizliği, güvenlik gibi temel ihtiyaçları da belediyemiz tarafından sağlanmaktadır.

Otizmli bireylerin eğitilmesi, topluma kazandırılması, çok boyutlu ve fonksiyonlu bir yapıyı gerekli kılmaktadır. Bu noktada özellikle sivil toplum-yerel yönetim ve üniversite işbirliği noktasında bir model olarak planlanan SOBE Vakfı'nın bir ayağını üniversite oluşturmaktadır. Vakıf bünyesinde mevcut durumda 126 öğrenciye eğitim verilmektedir. Bu eğitim diğer özel eğitim kurumlarının aksine yoğun ve bire bir eğitimi içermektedir. Bu noktada öğrencilerin eğitim programlarının planlanması ve takibinin yapılabilmesi, vakfa kabul edilecek öğrenci adaylarının tespit edilmesi gibi alanlarda uzman eğitimcilere gerek duyulmaktadır. Ayrıca mevcut durumda Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinden herhangi bir öğretmen desteği Merkez'de alınamadığı ve her öğrenci ile bire bir eğitim modeli benimsendiği için Vakfa alınan eğitimcilerin de eğitimi bir o kadar önemlidir. Bu ihtiyaçların giderilmesi adına Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ile SOBE Vakfı arasında aktif bir işbirliği görülmektedir. Nitekim SOBE Vakfı Başkanı şunları ifade etmiştir:

Otizmli bireylerin eğitilmesi sabır ve özveri isteyen bir çalışma prensibi istemektedir. Bu kapsamda vakfımızda temel eğitim faaliyetlerinin planlanması ve öğrencilere yönelik ilerlemenin takip edilmesi noktasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde çalışan hocalarımızdan destek almaktayız. Mevcut durumda iki uzman ve bir müdür vakfımıza eğitim konusunda destek olmaktadır. Ayrıca eğitim politikamız gereği öğrencilere bire bir eğitim modeli benimsediğimiz için öğretmen ihtiyacımızı üniversite bünyesinde bizlerle çalışan hocalarımız gözetiminde oluşturduğumuz komisyon ile özel eğitim alanında eğitimini tamamlamış veya pedagojik eğitim almış üniversite mezunları arasından sağlamaktayız. Şu an itibarıyla hazırlık aşamasında olan protokol ile Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görevli bulunan resim, müzik, spor vb. sosyal alanlarda ağırlıklı olmak üzere personelin vakıf bünyesinde çalışmasını sağlayacak bir protokol üzerinde çalışmaktayız. Bu protokolün yürürlüğe girmesinden sonra sosyal alanlar başta olmak üzere öğrencilerimizin daha iyi bir eğitim alabilmeleri açısından öğretmen görevlendirmesini sağlamış olacağız.

SOBE'de eğitim faaliyetleri temel olarak Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde yer alan eğitimciler tarafından yürütülmektedir. Üniversite bünyesinden gelen eğitimciler eğitimin ilk aşamasında eğitimcilerin belirlenmesi, öğrencilerin seçilmesi ve ileriye yönelik eğitim planlamalarının yapılmasında faaliyetlerde bulunmaktadır. SOBE Merkezi'nde görev alan öğretmenler vakıf bünyesinde istihdam edilen öğretmenlerden oluşmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından herhangi bir personel temini sağlanmamaktadır. Ancak 2019 yılı içerisinde imzalanacak bir protokol ile vakıf, bakanlık tarafından görevlendirilecek öğretmenleri SOBE'de çalıştırmayı planlamaktadır. Bu noktada Ali Ziya Yalçınkaya şunları ifade etmektedir:

(...) Şunu belirtmekte fayda var ki Vakıf, eğitim merkezine öğretmen seçerken çok titiz biçimde davranmaktadır. Bu sebeple özellikle bakanlıktan gelecek öğretmenlerde daha çok rehabilite noktasında faydası olabilecek müzik, beden eğitimi, resim vb. alanlarda öğretmen tercihlerinde bulunmak isteyecektir.

Diğer yandan otizmli bireylerin eğitimi ve rehabilite edilmesi noktasında ailelerin de sosyal faaliyetlerde bulunabilmesi adına geniş bir alanda kurulmuş olan SOBE Vakfı, Türkiye'de otizmli bireylere yönelik en büyük modern merkez olarak ifade edilebilir. Vakfın ilk kuruluş aşamasında eğitimcilerin eğitiminin sağlanmasında otizmli bireylere yönelik kurulmuş olan vakıflardan daha iyi eğitim sağlamak amacıyla bazı yardımlar aldıkları görülmektedir. Ancak daha sonrasında Necmettin Erbakan Üniversitesi ve otizm konusunda uzman ve gönüllü kimselerin de katkıları ile Vakıf belirli bir işleyiş mekanizmasına kavuşmuştur. Ayrıca ortaya konulan bu işbirliği ve ilkeler çerçevesinde Selçuklu Belediyesi ve SOBE Vakfı

tarafından 28 Kasım 2016 tarihinde Türkiye’de otizm üzerine çalışma yürüten ellinin üzerinde kurum, kuruluş, dernek ve vakıf Konya’da bir araya gelmiştir. Bu kapsamda Türkiye Otizm Meclisi (TOM) ismi ile yeni bir yapı oluşturularak otizmi anlamak ve anlatmak üzerine çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede bir farkındalığın sivil toplum olarak yansıması olan SOBE, toplantıya katılan kuruluşların tercihi kapsamında TOM’un sekreteryaya görevini bir sene boyunca üstlenmiştir. Bu yönüyle SOBE Vakfı, bir model sunma konusunda kararlılıklarının ve çabalarının bir yansımasının olumlu çıktılarını da almaya başlamıştır. Ayrıca Vakıf yetkilileri otizm konusunda faaliyete başlamak isteyen ve kendilerince oluşturulan yapıyı incelemek isteyen belediyelere de her zaman fikri ve diğer konularda desteklemek üzere açık olduklarını vurgulamaktadır.

Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı’nın Vakıf Senedi’nin 4. maddesinin c) fıkrasında özel eğitim yuvaları, kreşleri, okulları açmak, enstitüler ile etüt ve araştırma merkezleri kurmak yahut mevcutlarla işbirliği yapmak, Türk ve yabancı uzman temin etmek vakfın görevleri arasında yerini almıştır. Bununla birlikte SOBE Vakfı, otizmlili bireylerin eğitimi ve rehabilitesinin sağlanmasında belli bir noktaya gelmiştir. Bununla birlikte Konyalı müteşebbislerin destekleri ve bağışlarının Vakfın ihtiyaçlarını karşılamada bazı eksiklikleri olmakla birlikte yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Ancak böyle önemli bir konuda öncü bir rol oynayan ve sahasında önemli bir model önerisi ve uygulaması ortaya koyan SOBE’nin daha güçlü bir desteğe ihtiyacı bulunmaktadır. Nitekim Vakıf’tan şu bilgi verilmiştir:

(...) Yaşadığımız aksaklıkların önüne geçebilmek adına vakfımızı devlet destekli vakıf bünyesine katma çabamız bulunmakta ve en kısa sürede bu hedefimize de ulaşacağız. Bu statüyü elde etmemiz ile birlikte vakfımıza katkı sağlamak isteyen girişimciler ve iş adamları devletimizin sağladığı faydalardan yararlanabileceklerdir. Vakfımız, kendisine yeten bir yapıya kavuşması sonrasında belediyenin diğer sosyal sorumluluk alanlarında etkinliğini arttırabilmesi adına belediye ile bağını minimize etme hedefi bulunmaktadır. Vakfın bu yapıya kavuşmasını takiben de eğitim saatlerini revize ederek kaynaklarımız kapsamında devletin sağladığı 2 saat ek ders saatinin ötesine geçerek 2018 yılında otizmlili bir bireye yönelik 6 saat eğitim süresini 2020 yılına geldiğimizde 40 saate çıkararak otizmlili bireylerin eğitim bakımından tam olarak faydalanmasını planlamaktayız.

Kuşkusuz SOBE Vakfı, uzun süreli bir fikrinsel bir çabanın ve araştırmanın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Vakıf kurulmadan önce Türkiye’de bu konuda faaliyet gösteren birçok eğitim kurumu, dernek ve vakıf ziyaret edilmiş ve yurtdışı örneklerinden de istifa edilmeye çalışılmıştır. Bu örnekler kapsamında Hollanda merkezli “CELLO” Vakfı’nın çalışmaları da yerinde incelenmiştir (www.autismeacademie.com/, 2019). Bu vakıf ise, otizmlili bireylerin eğitiminin sağlanması adına devlet destekli bir yapıya sahiptir. Kurmuş oldukları otizm köyü ile; otizmlili bireylerin normal bireylere sağlanan sosyal hayatı yaşama fırsatı sunulmaktadır. Otizmlili bireyler bu alanda her ihtiyaçlarını görebildikleri gibi istihdam edilebilmeleri de sağlıyor. Esasında iyi bir model olarak değerlendirilebilecek bu örneğe ek olarak Türkiye’deki politikalarından SOBE Vakfı ve Selçuklu Belediyesi’nin ilgili yetkililerinin temel beklentisi, bu bireylerin farkındalığının sağlanmasıdır. Nitekim Vakıf Senedi’nin 4. maddesinin n) fıkrasında yurtdışındaki mevcut örnek nitelikteki kuruluşlar ile ‘kardeş kurum’ ilişkilerinin kurulması ve ilişkilerin geliştirilmesi görevi oldukça önemli bir politika anlayışıdır. Bu açıdan CELLO Vakfı’nın çalışmalarından yararlanarak Türkiye’de bu tür bir yapılanmaya gidilmesi bir politika transferi niteliği taşıması yönüyle de oldukça önemlidir.

3.3. Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi 30 Ocak 2017 tarihli ve 29964 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelik ile kurulmuştur. Merkezde bir müdür ve iki müdür yardımcısı bulunmaktadır. Merkez, Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Beden Eğitimi Öğretmenliği, Meram Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Yetişkin Psikiyatri Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Selçuklu Belediyesi, Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE) ve Konya il Millî Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği yapmaktadır.

Kuşkusuz otizm, sosyal ilişkilerde güçlük, iletişim zorlukları, ilgi ve davranış farklılıkları ile sosyal hayatta kendini göstermektedir. Bu bağlamda otistik bireylerin toplumsal ilişkilerinin geliştirilmesinde çeşitli öncelikler bulunmaktadır. Literatürde ‘otizm’, ‘otistik’, ‘yaygın gelişimsel bozukluk’ terimleri

kullanılmakla birlikte 2013 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayınlanan Ruhsal Bozukluklar Tanı ve İstatistik Kitabı DSM-5'te Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) terimi benimsenmiştir (Çıkılı ve Karaca,2017; 60). Bu boyutuyla otizm sosyal etkileşim alanında yetersizlik ve tekrar eden davranışlarla kendini gösteren nörobiyolojik bir konudur. Bu noktada 28 Aralık 2018 tarihinde kendisiyle mülakat gerçekleştirilen Merkez Müdürü Yahya Çıkılı şunları ifade etmektedir:

Onların sosyal becerilerini geliştirmek, bunun için de iletişim becerilerini kazandırmak önceliklerimiz arasındadır. Temel problem alanlarından birisini ismine tepki vermemek oluşturmaktadır. Bu anlamda ismine tepki verme, çevresindeki nesnelere adlandırma, nesnelere işlevini taklit etme, yemek yeme, birisinden istekte bulunma, birisinin talebine uygun tepkide bulunma, okuma-yazma, matematik, alışveriş yapma gibi becerilere öncelik verilmektedir. Çünkü bu beceriler OSB olan bireylerin gelişimini destekleme, okul becerilerini geliştirme, toplumsal uyum becerilerini geliştirme alanlarına önemi katkıda bulunacaktır.

Türkiye'de Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Özürlüler İdaresi işbirliği ile yapılan bir araştırma sonucunda nüfusun yaklaşık %12,29'nun engelli olduğu tahmin edilmektedir. Elbette bu oran içinde engel türlerine göre de (zihinsel engelli, işitme engelli vb.) farklı oranlar bulunmaktadır. Otizm oranı ile ilgili yapılan araştırmalar ise yakın zamana kadar yeni doğan bebekler içinden otizm oranının 1/168 iken son zamanlarda ise bu oranın 1/68 olduğu ifade edilmektedir. Bu durum otizmden etkilenen birey sayısının yüksek olduğunu, aileleri ile birlikte düşünüldüğünde ise sayının çok daha fazla olduğunu göstermektedir. Böyle bir ortamda SOBE Vakfı ile Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin temel buluşma noktaları oldukça önemli olup hangi nedenlerle bir araya gelme ihtiyacı duyulduğu konusunda Yahya Çıkılı şunları ifade etmiştir:

Konya'da da OSB tanısı konulan birey sayısı artış göstermekteydi. OSB olan çocuğa sahip aileler de çocuklarının eğitimi ile ilgili sürekli olarak bir arayış içindeydiler. Çünkü Anayasamızın 42. maddesinde '...eğitimin herkesin hakkı olduğu, devletin özel eğitime muhtaç çocukların eğitimi ile ilgili gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğu...' belirtilmektedir. 5378 sayılı Engelli Kanunu'nda da eğitimin herkesin hakkı olduğu ve engellenemeyeceği ifade edilmekte, 573 sayılı özel eğitim ile ilgili Kanun Hükmünde Kararname'de de engelli bireylerin erken çocukluktan itibaren eğitim haklarının bulunduğu vurgulanarak bunun için yapılacak eğitimsel hizmetlerin de neler olduğu sıralanmaktadır. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda ise engelli bireylere destek özel eğitim hizmetlerinin sunumu için özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri açılacağı belirtilmektedir.

Necmettin Erbakan Üniversitesi, birçok alanda olduğu gibi öncülük etmeyi amaç edindiğinden özel eğitim alanında da Türkiye ve dünyada hem uygulamalar hem de yeni modeller geliştirme açısından öncü olmayı amaçlamıştır. Çünkü engelli çocukların tanınması alanında Maram Tıp Fakültesi, özel eğitim alanında da Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi bünyesinde özel eğitim alanına öğretmen yetiştiren özel eğitim bölümü bulunmaktaydı. Tüm bunlarla birlikte OSB olan bireyler konusunda faaliyette bulunmak üzere SOBE'nin kurulması, Konya'da OSB olan çocuğa sahip ailelerin çocuklarının eğitimi ile ilgili beklentilerini karşılama temel düşüncesi ile SOBE ve üniversiteyi bir araya getirmiştir.

Türkiye'de devlet bir taraftan okullarda özel eğitim hizmetleri yürütürken bir taraftan da özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden çocukların ihtiyaçları doğrultusunda haftada 2 saat bireysel destek eğitim almasını sağlamak ve ücreti de devlet tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca Türkiye'de 2013 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Otizm Eylem Planı yayınlanmış, 13 Nisan 2016 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu planda otizmlili bireylere yönelik hizmetler ve bu hizmetlerin nasıl, hangi kurumlar tarafından yürütüleceği belirtilmektedir. Bu kurumlar arasında Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler de açıkça yer almaktadır. Bunun yanında otizm ile ilgili ülke çapında yapılacak çalışmaların kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon içerisinde yürütüleceği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ile ilgili sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve kamu kurum ve kuruluşları arasında ortak işbirliği ve koordinasyon çabaları yürütülmeye çalışılmaktadır. Bu çalışma ekseninde ise Merkez'in Selçuklu Belediyesi, SOBE Vakfı ve ilgili diğer aktörlerle olan çalışmalarına yer verilmesi bir zorunluluk olmuştur.

Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı'nın (SOBE), üniversiteler ile olan ilişkilerine Vakıf Senedi'nin 4. maddesinin d, h, ı ve i fıkralarında yer verilmiştir. Özetle bu fıkralarda Vakfın amacına yönelik eğitmen ve üst düzey uzmanların yetiştirilmesi için yurt içi ve yurt dışında ön lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde staj ve burs olanaklarının sunulması, üniversitelere bilimsel çalışmalar yaptırılması ve mevcutlara destek olunması, üniversitelerin ilgili fakülte ve birimleri ile işbirliğine girilmesi, ortaklık

kurulması ve çalışmalar yürütülmesi gibi görevler sıralanmaktadır. Bu noktada dezavantajlı toplumsal gruplardan birisi olan otizmlili bireylere yönelik eğitim politikalarının yerel düzeyde farklı aktörlerle yürütülmeye çalışılmasında Necmettin Erbakan Üniversitesi önemli bir misyon yürütmektedir. Bu bağlamda Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ile SOBE Vakfı arasındaki ortak faaliyet alanlarını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

- Otizm ile ilgili farkındalık çalışmaları yürütmek,
- SOBE’de çalışacak eğitici personelin seçimi ve eğitimi,
- SOBE’ye eğitim almak üzere gelen otizmlili bireylerin eğitsel değerlendirme işlemleri ve eğitim planlarının hazırlanmasında işbirliği yapmak,
- SOBE’de çalışan öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi işlemlerinde işbirliği yapmak,
- Aile eğitimlerini birlikte yürütmek,
- Otizmlili bireylerin eğitim ile ilgili akademik araştırmalar yapmak,
- Otizm Eylem Planı ile ilgili ortak çalışmalar yapmak.

Necmettin Erbakan Üniversitesi ile SOBE Vakfı arasında önemli işbirliği alanları bulunmakla birlikte SOBE’de yürütülen eğitim hizmetlerinde Necmettin Erbakan Üniversitesi’nin katkıları şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencilerin eğitsel değerlendirme çalışmalarının birlikte yürütülmesi,
- Öğrenciler için uygun eğitim programlarının hazırlanması,
- Öğretmenlerin çalışmalarının izlenmesi, değerlendirilmesi çalışmaları,
- Konya’da otizm ile ilgili çalışmalar planlamak ve yürütmek,
- Meram Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ana bilim dalı işbirliği ile tanılama çalışmaları yürütmek.

Konya’da Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, otizm ile ilgili farkındalığı artırmaya yönelik Selçuklu Belediyesi, SOBE Vakfı ve Milli Eğitim İl Müdürlüğü vb. kamu kurum ve kuruluşları işbirliği ile çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Örneğin Anadolu Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Selçuklu Belediyesi ve SOBE Vakfı işbirliği ile 30 Mart 2017-2 Nisan 2017 tarihleri arasında III. Gelişimsel Yetersizlik Sempozyumu (GEYESE) Konya’da düzenlenmiştir. Sempozyumda iki yüzden fazla bildiri sunulmuş, 14 farklı konuda çalıştay düzenlenmiştir. Sempozyuma otizmlili çocuğa sahip aileler, öğretmenler, öğretmen adayları ve uzmanlar katılmıştır. Ayrıca Necmettin Erbakan Üniversitesi tarafından aile eğitim seminerleri düzenlenmiştir. Bu çalışmalara Meram Tıp Fakültesi Yetişkin Psikiyatri Anabilim Dalı ve Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı da katkı vermiştir. Diğer yandan 2 Nisan Otizm Farkındalık günü kapsamında 2018 yılında 2 Nisan 2018 tarihinde Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Erol Güngör Konferans Salonunda, 6 Nisan 2018 tarihinde SOBE’de olmak üzere iki konferans düzenlenmiştir. Yine, 2 Nisan 2018 tarihinde Selçuklu ilçesinde tüm 8. sınıf öğrencilerine otizmlili bir çocuğun dilinden otizmi anlatan bir mektup gönderilmiştir.

4. Yerel ve Ulusal Düzeyde Politika Önerileri

Otizmlili bireyler, toplumda fark edilmesi ve topluma kazandırılması gereken sosyal bir sınıfı oluşturmaktadır. Otizm spektrum bozukluğunun (OSB) çok çeşitli türleri bulunmaktadır. Bu noktada otizmlili bireylerin doğum öncesinden, hayatlarının sonuna kadar sosyal olarak desteklenmeleri ve topluma entegre olmaları sağlanmalıdır. Bu açıdan otizmlili bireyin doğum öncesinde teşhisini sağlayarak tedavisine başlamak ve diğer bireylere nazaran geri kalmış davranışlarını geliştirmeye çalıştırmak en temel önceliklerden ve aşamalardan birisini oluşturmak zorundadır. Bununla birlikte otizmlili bireylerin yalnızca sağlık açısından ele alınması oldukça sınırlı bir yaklaşım olacak olup özellikle eğitsel süreçler konusunda ilgili aktörleri de dahil eden bir anlayışla politikaların uygulamaya konulması bir zorunluluktur.

Türkiye genelinde ve Konya özelinde otizmlili bireylere yönelik geniş çaplı proje ve programların yaşama geçirilmesi çerçevesinde Selçuklu Belediyesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi oldukça önemli bir örnekliliğe imza atmışlardır. Nitekim Selçuklu Belediyesi, Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı ile

Necmettin Erbakan Üniversitesi arasında yapılacak işbirliğinin esaslarını ve tarafların yapacağı işlerin kapsamını belirlemek üzere bir protokol imzalamıştır. Protokol, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. ve 75. maddelerinde yer alan hükümler dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte Selçuklu Belediyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve SOBE Vakfı'nın yerine getirmesi gereken temel yükümlülükler açıkça sıralanmıştır.

İlk olarak Protokol'ün 4.maddesinde Selçuklu Belediyesi'nin yükümlülükleri özetle şu şekilde sıralanmıştır:

- Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim Merkezi'nin kullanıma hazır hale gelebilmesi için her türlü demirbaş araç ve gereçlerin temin edilmesi
- Merkez'in ulaşım, elektrik, su, onarım, temizlik, telefon, internet ve ısınma giderlerinin karşılanması
- Merkez'e ihtiyaç halinde özel güvenlik ve personel desteği verilmesi

İkinci olarak Protokol'ün 5. maddesinde SOBE Vakfı'nın yükümlülükleri özetle şu şekilde sıralanmıştır:

- Merkez'in yapım amacına uygun olarak işletilmesi ve hizmetlerin yürütülmesi için her türlü tedbiri almak
- Ailelere ihtiyaç duydukları konularda psikolojik danışman ve psikologlar aracılığıyla rehberlik hizmeti sunmak
- Üniversite tarafından kurulacak olan araştırma merkezine yeterli fiziki mekan tahsisi gerçekleştirmek

Üçüncü olarak Protokol'ün 6. maddesinde Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin yükümlülükleri özetle şu şekilde sıralanmıştır:

- Merkez'in faaliyetlerini gerçekleştirmesinde Selçuklu Belediyesi ve SOBE Vakfı'na psikolojik danışman, rehberlik ve özel eğitim öğretmeni, terapist ve sağlık personeli olmak üzere gerekli personel desteğini vermek
- Hizmetlerin yürütülebilmesi için her alanda işbirliği yapmak, tedavi ihtiyaçları olanları rehabilitasyon için yönlendirmek ve tedavilerine yardımcı olmak
- Otizmli bireyler konusunda farkındalık oluşturulması ile ilgili çocuk ve ailelere yönelik projeler geliştirmek, danışmanlık ve birikmişlik hizmetleri vermek
- Eğitim kursu, staj, çalıştay, seminer vb. programlar düzenlemek veya düzenlenen programlara katkı sunmak
- SOBE Vakfı ile işbirliği içerisinde bilimsel araştırma, eğitim ve rehabilitasyon ile sosyo-kültürel faaliyetlerini koordine etme üzerine Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi kurmak

Protokol, Selçuklu Belediyesi, SOBE Vakfı ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğü tarafından imza altına alınmıştır. Protokol'ün 7. maddesinin f) fıkrası oldukça önemlidir. Bu fıkraya göre protokole imzası bulunan taraflardan biri diğer tarafların izni olmadan bağımsız olarak ilgili alanda başka faaliyet yürütemezler. Böylece işbirliği protokolü tarafları birbirlerine sıkı bir şekilde koordine edecek şekilde tasarlanmıştır. Protokol'ün önemli çıktularından birisi olan Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ise, Türkiye'de otizmli bireylere yönelik ulusal düzeyde özellikle şu politikaların yaşama geçirilmesini önermektedir:

- Ülkemizde tıp, eğitim, psikoloji alanlarından uzmanların birlikte çalıştığı uluslararası otizm merkezi açılması,
- Otizm ile ilgili ulusal tanı araçlarının geliştirilmesi,
- Otizm ile ilgili uluslararası bir derginin yayına başlaması,
- Otizm alanında uzman öğretmen yetiştirmenin sağlanması,
- Ulusal düzeyde otizm alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının ortaklıklarının sağlanması,
- Oluşturulacak merkez tarafından yeni eğitim modellerinin geliştirilmesi,
- İstihdama yönelik eğitim program ve uygulamalarını geliştirilmesi.

Yönetişim, ilgili aktörlerin ya da ortakların kamu politikalarına ilişkin olarak ortaya çıkan sonuçları etkilemek hedefiyle birbirleri arasında etkileşime geçmelerinin yolunu göstermektedir (Kocaoğlu, 2015; 49). Esasında otizm alanında ulusal düzeyde çeşitli politikalar benimsenmiş ve bu politikaların yerel düzeyde bazı yansımaları olmuş olmakla birlikte ciddi anlamda otizm konusunda istenilen düzeylere erişilememiştir. İşte bu noktada yönetim anlayışına da uygun bir şekilde bu alandaki kısmen politikasızlığın da etkisiyle otizmlilere yönelik politikalar konusunda Konya'da Selçuklu Belediyesi'nin bir yerel yönetim birimi olarak öncülüğünü yaptığı, süreç içerisinde farklı aktörlerin de dahil edildiği bu anlayış esasında ulusal düzeyde ilgili bakanlıkların temel eksikliği ya da sorununu da ifade etmektedir. Türkiye, gönüllü çaba ve çalışmaların verdiği başarıları iyi değerlendirmek ve desteklemek konusunda bu alandaki politikalarını tekrar gözden geçirmelidir.

4.1. Belediyeler Açısından Politika Önerileri

Konya özelinde Selçuklu Belediyesi, SOBE Vakfı ve Necmettin Erbakan Üniversitesi işbirliği içerisinde otizmlilere yönelik yönetim çabaları ve yeni politikaların üretilmesi oldukça önemli bir aşamayı ifade etmektedir. Kuşkusuz otizmlilere yönelik politikaların güçlü bir şekilde yürütülebilmesinde yerel yönetimlerle işbirliğinin artırılması birçok açıdan önemlidir:

- Sosyal belediyecilik anlayışının geliştirilmesi,
- Belediyelerin yapacakları desteğin toplumsal farkındalığı artırmada önemli katkılar sağlaması,
- Belediyeler hızlı karar alma ve uygulama yeteneğine sahip oldukları için hizmetlerin niteliğini artırması,
- Belediyelerin proje geliştirme ve uygulamada öncü rol üstlenebilir olmaları,
- Yerel yönetimlerin eğitime yönelik bazı uygulamalarının örneklik oluşturabilir olması,
- Yerel yönetimlerin nitelikli özel eğitim hizmetlerinin yürütülmesine katkıda bulunabilmesi,
- Yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının koordinasyon halinde çalışabilmesi.

SOBE Vakfı'nın ilk kuruluş aşamasında, Selçuklu Belediyesi fiziki şartlar konusunda birincil kaynak olmuştur. Bina ve tefrişatının hazırlanması neticesinde Selçuklu Belediyesi sosyal bir sorumluluk göstererek yapmış olduğu tüm yatırımları Vakfa bağışlamıştır. Ayrıca Selçuklu Belediyesi Vakfa nakdi yardımı yasal mevzuat gereği yapamadığı için aynı yardım yapmak suretiyle Vakfın giderlerinin karşılanmasında önemli destekler sunmuş ve sunmaya devam etmektedir. Bununla birlikte belediyeler, mevcut durumda yer alan mevzuat gereği (Belediye Kanunu) özelde otizmlilere yönelik kurulan SOBE Vakfı olmak üzere, sosyal sorumluluk projesi kapsamında yer alan dernek ve vakıflara herhangi bir nakdi aktarım yapamamaktadır. Genel olarak belediyelere bu konuda özerkliğin tanınması birçok alanda belediyelerin sosyal yardım yapabilmelerinin ve daha etkin bir politika ortaya koyabilmelerine yardımcı olacaktır. Ancak bu durumun oluşması bazı sorunları ve çekinceleri beraberinde getirecektir. Özellikle mali özerkliğin sağlanması bazı hassasiyet gösterilen durumlarda olumsuz sonuçlara yol açabileceği düşüncesi ile çekince duyulan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlerin bu alanlardaki sorumluluklarının yasal anlamda da güçlendirilmesi, geliştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkiye genelinde hatta Konya özelinde dahi olsa otizmlilere yönelik çalışmalar sadece Selçuklu Belediyesi'nin meselesi olmamalıdır. Özellikle büyükşehir belediyeleri daha aktif bir şekilde sürece dahil edilmelidir. Bu süreçte ise belediyelerin mali kaynaklarının güçlendirilmesi ve yasal mevzuatta eksikliklerin tamamlanması gerekmektedir. Konya'da Selçuklu Belediyesi otizmlilere yönelik çocuklar ve aileleri ile ilgili önemli projeler geliştirmiş, bu projeler sayesinde de önemli hizmetler vermeye devam etmektedir. Sosyal devlet ve sosyal belediyecilik açısından önemli hizmetler yürütülmektedir. Bu noktada bu tür faaliyetlerin tüm belediyelere örnek teşkil etmesini, Konya'da da büyükşehir belediyesi tarafından da bu tür çalışmaların desteklenmesini, büyükşehir belediyesi-üniversite işbirliği ile hazırlanacak projelerle de dünyaya örnek bir model olarak tanıtılmasının önemli olduğunu belirtilebilir. Bununla birlikte büyükşehir ve belediye kanununda harcama kalemlerinden birisini 'engelli bireylere yönelik harcamalar' oluşturmaktadır. Bunun yanında 2023 Milli Eğitim Vizyon Kitabı'nda belediyelerin bu alanda verecekleri hizmetlerin destekleneceğinin belirtilmesi oldukça önemlidir.

4.2. Üniversiteler Açısından Politika Önerileri

Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde herhangi bir mali kaynak problemi yaşanmadığı ve harcamaların üniversite bütçesinden karşılandığı belirtilmektedir. Merkez yetkililerine göre bütçe ile ilgili olarak; Araştırma Merkezi'nde otizmliler için eğitim ve öğretim hizmetleri değerlendirme, eğitimi planlama ve yürütme ile ilgili çalışmalara öncelik vererek döner sermaye sisteminin kurulması, elde edilen gelirlerin bir bölümünün üniversiteye, bir bölümünün hizmet veren personel harcamalarına, bir bölümünün ise merkezin ihtiyaçlarına kullanılmasının önerilebileceği belirtilmektedir. Aynı zamanda yardımseverler tarafından merkez donanımının karşılanmasına yönelik çalışmalara da girilmelidir. Diğer önemli husus ise; Konya'da Mevlana Kalkınma Ajansı (MEVKA) ve Konya Ovası Projesi (KOP) aracılığı ile hazırlanacak çalışmalarla hem eğitim hem donanım ile ilgili ihtiyaçların karşılanması sağlanabilir. Ayrıca Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Avrupa Birliği (AB) projeleri hazırlanarak da bazı donanım ihtiyaçları karşılanabilir, eğitim hizmetleri yürütülebilir ve akademik çalışmalar daha rahat bir şekilde gerçekleştirilebilir.

SOBE'de eğitim gören otizmliler için üniversite eğitimi almaları konusunda henüz istenilen düzeylere ulaşılmış değildir. Bununla birlikte Necmettin Erbakan Üniversitesi Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Yahya Çıkkılı şunları ifade etmektedir:

SOBE'de OSB olan bireylere yönelik olarak yürütülmekte olan eğitim içeriğinde; iletişim becerileri, sosyal beceriler, günlük yaşam becerileri, öz bakım becerileri yanında akademik beceriler de bulunmaktadır. Çünkü şu anda eğitime devam eden çocuklar; özel eğitim okuluna, ilköğretim-ortaokul bünyesinde bulunan özel eğitim sınıfında veya ilköğretim, ortaokul veya lisede kaynaştırma eğitimine devam etmektedirler. Gereksiz devam ettikleri eğitim kurumlarında gerekse üst öğrenim kurumuna hazırlama ile ilgili akademik becerilere yer verilmesi önemli bir ihtiyaçtır.

Şu anda Konya'da ilköğretim, ortaokul, lise ve yükseköğretim kurumlarına devam eden OSB'li öğrenciler bulunmaktadır. Ayrıca YÖK iki yıl önce engelli çocukların yükseköğretime yerleştirilmeleri ile ilgili önemli bir karar almıştır. Bu kararlardan birisi de OSB'li öğrencilerin LYS'den 100 puan ve üzerinde başarı sağladıklarında yetenek sınavı ile öğrenci alan programlara başvuru yapabilmeler ve ayrı değerlendirilmektedirler. Haliyle onlara yönelik yapılan bu tür düzenlemelere erişimlerini sağlamak için akademik yönden de desteklenmeleri gerekir.

Genelde Türkiye'deki tüm üniversitelerin özelde de Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin otizmliler için eğitim ve öğretim hizmetleri sunması ya da uygulaması gereken çeşitli politika önerilerinde bulunmak gerekir. Bu noktada öncelikli olarak otizm çağımızda artan şekilde karşılaşılan bir sorun olmasından kaynaklı bu alanda eğitimcilerin sayılarının artırılması hususunda ek çalışmalar yapılmalıdır. Üniversiteler ise otizmliler için eğitim ve öğretim hizmetleri arasında belli kriterlerde eğitimini tamamlayan kişileri üniversite eğitimlerini alabilmeleri amacıyla özel öğrenci olarak kabul edebilir. Ayrıca sosyal sorumluluk projelerinin işleyebilmesi gönüllülük esasına dayandığı için üniversite bünyesinde öğrencilerin bu duyarlılığı kazanmaları adına tanıtıcı faaliyetler yapılabilir.

Konya'da otizmliler için eğitim ve öğretim hizmetleri konusunda oldukça mesafe kat etmiş ve çeşitli uygulama başarıları göstermiş olan Necmettin Erbakan Üniversitesi açısından şu önerileri sıralamak mümkündür:

- Necmettin Erbakan Üniversitesi olarak otizmliler için eğitim ve öğretim hizmetleri konusunda tanıtım broşürleri hazırlanabilir. İlgili materyaller tüm akademik ve idari personel ile gerekirse üniversite genelinde öğrencilere ulaştırılabilir.
- Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, bilimsel proje ve faaliyetleri ile daha etkin hale getirilebilir. Bu alanda çalıştay, kongre ya da sempozyumlar düzenli bir şekilde organize edilebilir.
- Üniversite genelinde fakülteler ve bölümler bazında otizmliler için eğitim ve öğretim hizmetleri sunanlar ya da ailesinde otizmliler için eğitim ve öğretim hizmetleri sunanlar tespit edilebilir, bir veri tabanı oluşturabilir ve ilgili kimselerle çeşitli etkinlikler düzenlenebilir.
- Üniversite genelinde Merkez'in tanınırlığı artırılmalıdır. Yalnızca tıbbi, eğitsel, psikolojik vb. alanlardan değil toplumsal, yönetsel vb. alanlarda da disiplinler arası çalışmalara ve çalışma gruplarına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda otizm konusunu farklı boyutlarıyla ve güncelleyerek ele alan düzenli raporların ve yayınların hazırlanması gerekmektedir.

- Merkez’in üniversite dışındaki tanınırlığı da artırılmalıdır. Bu alanda başka üniversiteler bünyesinde yer alan ilgili otizm araştırma merkezleri ile kurumsal iletişim, etkileşim ve işbirliği çabalarına girişilebilir.
- Otizmle ilgili akademik, hakemli ve indeksli bir derginin faaliyete geçirilmesi Türkiye özelinde önemli bir katma değer oluşturabileceği gibi Necmettin Erbakan Üniversitesi’ne bu konuda öncü bir rol sağlayabilecektir.

Diğer yandan otizmlilere yönelik tanı ve değerlendirme, eğitim alanında yenilikler ile ilgili araştırmalar yapmak ve model oluşturmak amacıyla Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı bünyesinde Otizm Spektrum Bozukluğu tezli yüksek lisans programı açılmıştır. İlk olarak 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında 3 öğrenci ile başlanmıştır. Necmettin Erbakan Üniversitesi’nin otizmlilere yönelik açtığı bu lisansüstü program ile önemli bir adım attığını da vurgulamak gerekir.

4.3. Bakanlıklar Açısından Politika Önerileri

Türkiye’de yerel düzeyde otizmle ilgili çeşitli aktörler arası işbirliği ve koordinasyon faaliyetleri yürütülmekle birlikte otizmlilere yönelik ulusal düzeyde yasal ve yönetsel karar ve uygulamaların da hayata geçirilmesi bir o kadar önem arz etmektedir. Nitekim 2013 yılında ulusal düzeyde Otizm Eylem Planı Taslağı gündeme gelmiş olsa da yaşama geçirilmesi konusunda yeterli ivme sağlanamamış ve otizm alanındaki sivil toplum kuruluşlarını daha etkin ve etkili bir birliktelik altında toplanmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu noktada en önemli gelişme Anadolu Otizm Vakfı’nın öncülüğünde ve ev sahipliğinde ilgili federasyon, vakıf ve dernekler 5 Kasım 2016 tarihinde İzmir’de toplanmış ve otizm üst çatı meclisinin oluşturulması hedefi kamuoyuna deklare edilmiştir. Bu bağlamda Türkiye’de otizm alanında faaliyet gösteren tüm sivil toplum kuruluşlarının katılımı hedefiyle SOBE Vakfı ev sahipliğinde Konya’da 27 Kasım 2016 tarihinde yapılan toplantı ile gerçekleştirilmiştir. Otizm alanında en geniş katılımlı toplantı olarak da ifade edilen bu görüşmelerde ilk aşamada 55 sivil toplum kuruluşu ile Türkiye Otizm Meclisi kurulmuştur. 2019 başları itibarıyla ise üye sayısı 88’e yükselmiştir.

Diğer yandan 3 Aralık 2016 tarihinde Başbakanlık tarafından Otizm Eylem Planı kamuoyuna ilan edilmiş ve Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak Otizm Eylem Planı’nda otizmlilere yönelik eğitim, sağlık, çalışma ve sosyal güvenlik, aile ve sosyal politikalar alanlarında Otizm Eylem Planı’nda yer almayan çeşitli politika önerileri Türkiye Otizm Meclisi tarafından hazırlanarak sekreteryaya görevini yürüten SOBE Vakfı ve Selçuklu Belediyesi desteği ile ilgili bakanlıklara ve kamu kurumlarına iletilmek üzere sunulmuştur. Bu kurumlar arasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu yer almıştır. Bu kurumlar arasında politika önerileri yoğunlukla Milli Eğitim Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı üzerinde yoğunlaşmıştır.

2016 yılında yayınlanan Otizm Eylem Planı’nın iki temel ayağını eğitim ve sosyal politikalar oluşturmuştur. Özellikle eğitim politikaları konusunda geniş bir işbirliğine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda öncelikli olarak Milli Bakanlık ve Yükseköğretim Kurulu’na önemli görevler düşmektedir. Halihazırda Otizm Eylem Planı’nda farkındalık çalışmaları, kurumlar arası işbirliği, erken tanı, tedavi ve müdahale zincirinin kurulması ve işletilmesi, ailelere yönelik hizmetler, eğitsel değerlendirme, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri ile istihdam süreçlerine yer verilmektedir. Bu bağlamda geliştirilen politika önerilerinde özellikle eğitsel değerlendirme süreçlerinde ve geliştirilecek politikalarda yetkin sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin katılımının artırılması oldukça önemlidir. Diğer yandan eğitim süreçlerinin ikinci önemli aktörü üniversiteler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan YÖK düzeyinde yeni kararların alınması gerektiği Türkiye Otizm Meclisi Öneriler Raporu’nda yerini almıştır. Örneğin otizmlilere yönelik yalnızca özel yetenek sınavı istenen alanlarda rahatlamalar yerine getirilmiş ancak başta bazı sanat ve spor yüksek okullarına başvuruda YGS barajı zorunluluğunun devam etmesine vurgu yapılmaktadır. Bu bağlamda bu alanlara da yalnızca yetenek sınavı ile alımın yeterli görülmesi ve meslek okullarından mezun olan otizmlilere yönelik ön lisans programlarına sınavsız geçişinin sağlanması önerilmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na yönelik önerilerin başında ise yerel sivil toplum kuruluşlarınca yönetilen otizm dostu okul örneklerinin desteklenmesi, kesin tanı sonrası Sağlık Bakanlığı'ndaki kayıtlı otomatik olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı veri tabanına yönlendirilmesi ve Bakanlığın web sitesi üzerinden ailelere yönelik eğitim programlarının oluşturulması gelmektedir. Bununla birlikte basılı yayınların içerik çalışmalarında sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınması, sivil toplum kuruluşlarının TÜBİTAK tarafından hazırlanmakta olan müfredat süreçlerine en azından gözlemci olarak katılımlarının sağlanması ve bakım hizmetlerinin sivil toplum kuruluşlarınca incelemeye ya da kamuoyu denetimine açık hale getirilmesi gibi çeşitli öneriler de yer almaktadır. Örneğin bunlar içerisinde otizm alanında faaliyet gösteren kuruluşlara yönelik akreditasyonlu bir sistemin oluşturulması ve sivil toplum kuruluşlarının daha etkin süreçlere dahil edilmesi önemli birer çaba olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Yerel yönetimler ve üniversiteler arasında vatandaşlara hizmet sunma noktasında önemli ortak noktalar bulunmaktadır. Halka en yakın birim olan yerel yönetimlerin hizmet araçlarını etkin bir biçimde kullanabilmesi açısından üniversiteler ile işbirliği yapmasının olumlu sonuçlarını gözlemek mümkündür. Yerel yönetimler ve üniversiteler bünyelerinde barındırdıkları imkanlar ile buldukları yöreye katkı sağlamaktadır. Böylece kaynakların etkin ve verimli kullanılmasında, yerel halkın toplumsal dinamiklerini tespit ederek halkın faydasına olacak çıktılara dönüşmesinde, yerel alanda eksik kalmış hizmetlerin tespit edilmesinde ve giderilmesinde kullanılacak toplumsal ve ekonomik gelişme adımlarının atılması sağlanabilecektir.

SOBE Vakfı'nın kuruluş aşaması çok boyutlu bir yönetimi ortaya koymaktadır. Bu kapsamda özellikle bu birlikteliğin eğitim ayağını Necmettin Erbakan Üniversitesi oluşturmaktadır. Otizmlilere yönelik kurulan SOBE Vakfı'nda otizmlilere yönelik eğitim ve topluma adaptasyonlarının sağlanması temel hedef olarak belirlenmiştir. Bu noktada otizmlilere yönelik eğitim süreci birçok bileşeni içerisinde barındırdığı için uzman kişilerin bu sürece dahil olması ve gereken özenle eğitim planlamasının hazırlanması, kaynakların etkin bir biçimde kullanılmasında önemli bir boyutu oluşturmaktadır. Bu hususta otizmlilere yönelik eğitim programlarının belirlenmesinde ve üniversite dışından SOBE Vakfı'nda çalışan eğitimcilerin gerekli eğitimleri alarak daha verimli bir öğrenme ve eğitim programı ortaya koyabilmesinde bu işbirliğinin önemli katkıları olmuştur. Bu amaçlar ile her iki kurum da otizmlilere yönelik üzerine düşen sorumlulukları gerektiği şekli ile yerine getirmiş ve getirmeye devam etmektedir.

Kuşkusuz SOBE Vakfı, kuruluş fikri de dikkate alındığında Türkiye'de bir model ortaya koymayı kendisine görev bilen bir sivil toplum oluşumdur. Bununla birlikte faaliyetlerinin hedeflerine uygun bir şekilde yürütülebilmesi ve otizmlilere yönelik topluma kazandırılarak farkındalıklarının sağlanmasında Necmettin Erbakan Üniversite önemli bir paydaş olarak yerini almaktadır. Böylece Türkiye'de örnek teşkil edebilecek bir modelin oluşturulmasında belediye-sivil toplum-üniversite işbirliği önemli bir paydaş katılımını ortaya koyması kadar politika üretimine de olanak veren bir ortamı beraberinde getirmiştir. Böyle bir ortamın Konya özelinde oluşturulması Konya için artı bir değer olmakla birlikte SOBE Merkezi'nin kendisi, yurtiçi ve yurtdışında bu alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara da yardımcı olabileceği kapasitesine de ulaşmıştır.

Bakanlıkların, kurumların, vatandaşların ve otizmlilere yönelik buldukları ailelerin otizm farkındalığını oluşturarak bu durumun etkilerini azaltıcı politikalar ortaya koyabilmesi gerekmektedir. Nitekim otizmlilere yönelik harcamaları göz önüne alındığında ciddi bir sosyal maliyet karşımıza çıkmaktadır. Bu durumu en aza indirmek adına ve topluma negatif bir katkı sunmanın ötesine geçerek üreten bir konuma geçebilmesi için eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu eğitim modelinin diğer bireylere sağlanan eğitimden farklı olarak daha yoğun ve bire bir model üzerinde yoğunlaşması ve otizmlilere yönelik olabildiğince en erken dönemde tespit edilerek bulunduğu yaşam şartlarını kendisi ve ailesi adına iyileştirebilmesi hem toplumun ve hem de devletin temel önceliği olmalıdır.

Bu kapsamda temel bir resmi belge mahiyetinde olan 13 Nisan 2016 tarihli "Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Ulusal Eylem Planı" çerçevesinde her bakanlığın üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi otizmlilere yönelik kamu politikalarının ilk adımını oluşturmaktadır. Ayrıca otizm gibi toplum içerisinde pozitif ayrıma tabi olması gereken sosyal sınıflara yönelik toplumsal

farkındalığın artırılması adına ilgili kamu politikalarının faaliyete geçirilmesi gereklidir. Türk toplumu duygusal bir yapıya sahip olmakla birlikte yaşadığımız toplum içerisinde otizimli bireyleri veya otizimli bireyin olduğu ailelerin fark edilemiyor olması esasında önemli bir sorundur. Bu farkındalığın yeterli olmayışı bu ailelerin kendi içlerine kapanmalarına ve sadece kendisi gibi aynı sorunlar ile mücadele etmek durumunda olan aileler ile iletişim kurmalarına neden olmaktadır. Bu durumda dar bir eksende aileler sorunlarına çözüm bulabilme adına çabalamakta ancak ilerleme noktasında maalesef yeterli mesafeler kat edilememektedir. Bu noktada Selçuklu Otizimli Bireyler Eğitim Merkezi'nin önemli bir misyon üstlendiği açıkça görülmektedir. Kuşkusuz tüm bu sorunların giderilmesi adına yerel ve ulusal düzeyde ilgili kamu politikalarının revize edilmesi de bir o kadar gereklidir.

Kaynakça

- Aktef, M. (2007). “Yerel Yönetimlerde Özürlülere Yönelik Uygulamalar”, ed. Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-II (s. 226-245), 1. Basım, Ankara, Nobel Yayın.
- Arifin, S. (2016). “University and Local Government Partnerships in Strengthening the Capacity of Good Governance”. International Journal of Business, Economics and Law, 9 (4): 10-16.
- Ateş, H. ve Buyruk, G. C. (2018). “Bir İyi Yönetişim İlkesi Olarak Katılımcılık ve Türk Kamu Yönetiminde Katılımcılığın Konumu”, Ombudsman Akademik, Özel Sayı:1, s. 81-98.
- Batal, S. (2010). “Yeni Kamu Yönetiminde Yönetişim Kavramı ve Türkiye’de Yerel Yönetimler Alanındaki Uygulama Örnekleri”. Mevzuat Dergisi, 13 (145): 1-13.
- Bayrakçı, E., Kahraman, S. (2017). “Yeni Kamu Hizmeti Anlayışı ve Belediye Hizmetlerinde Özelleştirme”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı: 37, s. 299-315.
- Bayrakçı, E., Kahraman, S., Dinçer, S. (2018). “Demokratik Yerel Yönetim Anlayışının Güçlendirilmesinde Kent Konseylerinin Rolü: Karşılaştırmalı Analiz ve Öneriler”, Journal of Social&Humanities Sciences Research, 5 (25): 2230-2252.
- Bıçkı, D., Sobacı, M. Z. (2011). “Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post Fordist Bağlamda Yerel Yönetimleri Anlamak”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 9 (1): 215-233.
- Çıkkılı, Y., Karaca, M. A. (2017). “Yükseköğretime Devam Eden Otizimli Bireylerin ve Ailelerinin Yaşadığı Problemler ve Beklentilerinin Belirlenmesi”, Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 4 (12): 59-74.
- Eren, V., Güçlü, M. (2013). “Yönetişim Anlayışının Antakya’da Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma”, ed.Yakup Bulut vd. Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar 1. Baskı, Ankara: Pegem Akademi, s. 135-150.
- Göküş, M. (2010). “Küreselleşme Sürecinin Kamu Hizmetine Yansımaları”, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 10 (20): 93-218.
- Göymen, K. (2000). “Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yönetişim: Gereksinimler, Önermeler, Yönelimler”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 9 (2): 3-13.
- Göymen, K. (2004). “Yerel kalkınma önderi ve paydaşı olarak belediyeler. yerel kalkınmada belediyelerin rolü”, Uluslararası Sempozyum Kitabı, İstanbul, Pendik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Güven, A., Alan, Ç. (2019). “Türkiye’de Yerel Demokrasiyi Güçlendirme Aracı Olarak Yönetişim ve Yerel Yönetimlerde İşleyiş”, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 9 (1): 47-61.
- Howitt, R. (2013). “Governance in local government – university partnerships: smart, local and connected?”, SOAC 2013: State of Australian Cities National Conference: Conference Proceedings and Powerpoint Presentations, p. 1-11.
- Jenkins, R. (2005). “Globalization, Corporate Social Responsibility and Poverty”, International Affairs, 81 (3): p. 525-540.
- Jessop, B. (2005) Hegemony, Post-Fordizm ve Küreselleşme Ekseninde Devlet. der. Alev Özkazanç ve Betül Yazar, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005.
- Kahraman, L., Öktem, M. K. (2002). “Üniversite-Belediye İşbirliğine Doğru: Kent Belediyelerinin Üniversite Gençliği ve Öğretim Elemanlarına Yönelik Hizmetleri”, Çağdaş Yerel Yönetimler, 2 (1): 73-108.
- Keleş, Ruşen. Yerinden Yönetim ve Siyaset, İstanbul, Cem Yayınevi, 2016.
- Kocaoğlu, M. (2015) Yerel Yönetimlerde Katılım ve Kültür, Konya, Çizgi Kitabevi Yayınları, 2015.

- Kocaoğlu, M. (2016). “Yönetişim”, ed. Aziz Tuncer, Fatih Bilal Alodalı ve Sefa Usta, Yönetim Bilimi (300-305), İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- Kutlu, Ö., Örselli, E., Kahraman, S. (2017). “Sosyal Belediyecilik Bağlamında Türkiye’de Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Çalışmalar”, ed. Mahmut Güler, Menaf Turan Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar (Cilt: 26, ss. 413-428), İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Kutlu, Ö. ve Kahraman, S. (2018). “Yerel Yönetim Değerleri”, ed. Muzaffer Şeker, Yasin Bulduklu, Bülent Dilmaç Kurumlarda Değerler (119-150), 1. Baskı, Konya: NEÜ Kültür Yayınları.
- Nejati, M., Shafaei, A., Salamzadeh, Y. and Daraei, M. (2011). “Corporate Social Responsibility and Universities: A Study of Top 10 World Universities Web Sites”, African Journal of Business Management, 5 (2): 440-447.
- Örselli, E., Bayrakçı, E. ve Kahraman, S. (2016). “Yerel Yönetişim ve Kadın Meclisleri: Karatay Kadın Meclisi Örneği”, Turkish Studies, 11 (2): 985-999.
- Örselli, E., Bayrakçı, E. ve Kahraman, S. (2017). “Citizen Satisfaction with Municipal Services: The Case of Konya Municipality”, Global Journal of Sociology: Current Issues, 7 (1): 73-82.
- Özer, M. A. ve Akçakaya, M. (2014) Murat Yerel Yönetimler. Ankara, Gazi Kitabevi, 2014.
- Özgökçeler, S. (2014). “Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: Yerel Yönetişim”, “İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 16 (1): 67-82.
- Parlak, B. ve Sobacı, Z. (2005) Kuram ve Uygulamalarda Kamu Yönetimi, 1. Baskı, İstanbul, Aktüel Yayınları, 2005.
- Sobacı, M. Z. (2007). “Yönetişim Kavramı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 5 (1): 219-235.
- Sözen, H. ve Göküş, M. (2017). “Engelli Vatandaşların Kamu Hizmetine Ulaşması Konusunda Kamu Hizmeti Veren Bazı Kurumların Yaptıkları Çalışmalar: Konya İli Örneği”, Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (8): 139-148.
- Stoker, G. (1998). “Governance as Theory: Five Proposition”, International Social Science Journal, no: 50, p. 1-18.
- Toksöz, F. (2011) İyi Yönetişim El Kitabı. İstanbul, TEPAV Yayınları, 2011.
- Toprak Karaman, Z. (2000). “Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler”, Türk İdare Dergisi, sayı: 426, s. 37-53.
- Tortop, Nuri, İşbir Eyüp G., Burhan Aykaç, Hüseyin Yayman ve M. Akif Özer. Yönetim Bilimi. 9. Baskı, Ankara, Nobel Yayınevi, 2012.
- Uysal, Y. ve Atmaca, Y. (2018). “Türkiye’deki Merkezi ve Yerel Yönetim İlişkilerinin Yönetişim Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, Uluslararası Yönetim Akademi Dergisi, 3 (1): 411-424.
- Wissema, Johan Gooitzen. Üçüncü Kuşak Üniversitelere Doğru, çev. N. Devrim ve T. Belge, 1. Baskı, İstanbul, Yaylacık Matbaacılık, 2009.
- Yaylı, H. (2015). “Türkiye’de Mahalli İdarelerin Tarihi Gelişim?”, ed. Kemal Görmez, Yerel Yönetimler (ss. 27-81), Ankara, Orion Kitabevi.
- Yüctürk, E. (2002). “Yönetişim kavramı ve katılım örgütlemeye bir örnek: bolu il kurultayı”, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara, TODAİE Yayınları, s. 225-236.
- <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, [Erişim Tarihi: 15.01.2019].
- <http://www.autismacademie.com/cello.html>, [Erişim Tarihi: 15.01.2019].